

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний педагогічний університет

імені А.С. Макаренка

Академічний ліцей
Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С. Макаренка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С. Макаренка

Юрій ЛЯННОЙ

«05» серпня 2024 р.

ПРОГРАМА

конкурсного відбору у формі співбесіди

з історії України для вступу в 10 клас

суспільно-гуманітарного напрямку

на основі базової середньої освіти

Суми – 2024

Програму конкурсного відбору у формі співбесіди з історії України для вступу в 10 клас суспільно-гуманітарного напрямку на основі базової середньої освіти розроблено кафедрою всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін ННІ історії, права та міжнародних відносин Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Програма розроблена на підставі Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Положення Про Академічний ліцей Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка», Державного стандарту базової і повної середньої освіти та з урахуванням чинної програми з історії України для учнів 5-9 класів.

Конкурсний відбір з історії України проводиться для прийому осіб на навчання в 10-му класі суспільно-гуманітарного напрямку. У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник 9-го класу, наводиться перелік основних питань, які виносяться на співбесіду. Цей перелік дасть можливість учню систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до співбесіди з історії України.

Оцінювання результатів співбесіди передбачає оцінювання засвоєних учнями знань і сформованих умінь та навичок:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів, місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Учень повинен **знати**:

- сутність основних проблем історії народу України;
- основні закони та етапи розвитку людського суспільства від найдавніших часів до початку ХХ ст; витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;

- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу; історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб.

вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Конкурсний відбір проводиться у формі тестування та складається з 20 завдань. У наборі завдань містяться завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох варіантів, завдання на встановлення відповідності та завдання відкритої форми з короткою відповіддю. Кожне завдання оцінюється за шкалою зараховано / не зараховано.

Для отримання позитивного результату співбесіди необхідно отримати по 3 зарахованих відповіді з кожного предмета.

Співбесіда проводиться очно або дистанційно.

3. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ СПІВБЕСІДИ

Зміст завдань співбесіди з історії України відповідає Навчальній програмі з історії України для 6-9 класів затверджених Наказом Міністерства освіти і

науки України від 03.08.2022 № 698.

Вступники, які проходять співбесіду, повинні володіти знаннями та навичками розв'язання завдань за наступними темами:

Розділ 1. ПЕРВІСНІ СПІЛЬНОТИ. АРХЕОЛОГІЧНІ КУЛЬТУРИ

Теорії походження людини. Виникнення та розселення первісних людей. Заняття та спосіб життя, суспільна організація, культура та релігійні вірування первісних людей. Основні стоянки і археологічні знахідки первісної доби на території України. Трипільська археологічна культура.

Розділ 2. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДОБУ АНТИЧНОСТІ

Велика грецька колонізація. Античні поліси на території України. Суспільне, господарське життя і побут в античних полісах на території України. Взаємини греків і місцевого населення. Кіммерійці та скіфи на території України. Сармати на території України. Початок Великого переселення народів. Готи і гуни на території сучасної України. Давні слов'яни. Прабатьківщина слов'ян. Початок Великого розселення слов'ян. Суспільне та господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Склавини і анти на теренах України. Походження українського народу.

Розділ 3. ВИНИКНЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

Розселення літописних слов'янських племен на території сучасної України. Суспільство та господарство східних слов'ян. Сусіди східних слов'ян. Заснування міста Київ. Діяльність військово-торгових груп норманів-русів в Східній Європі. Осідання русів на Середньому Подніпров'ї. Виникнення киеворуської державності. Руські князі/княгиня середини IX–X ст.: між легендами та історією.

Розділ 4. РУСЬ-УКРАЇНА НАПРИКІНЦІ X – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XI ст.

Правління руських князів наприкінці X – у першій половині XI ст.

Впровадження християнства. «Руська правда». Влада. Суспільний устрій. Господарство. Повсякдення. Села. Міста. Ремесла. Торгівля. Релігійне життя. Культура.

Розділ 5. РУСЬ-УКРАЇНА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIII ст.

Поліцентричність руської державності в другій половині XI – першій половині XIII ст. Вишгородський, Любецький, Уветицький (Витичівський) з'їзди князів та їхні рішення. Київське, Чернігівське Переяславське, Волинське і

Галицьке князівства в середині XII – першій половині XIII ст.: політичне і соціально-економічне життя (оглядово). Культура Русі-України в другій половині XI – першій половині XIII ст. Кочові народи степів України X–XIII ст. Крим у складі Візантійської імперії.

Розділ 6. ВОЛИНЬ І ГАЛИЧИНА КІНЦЯ XII – СЕРЕДИНИ XIII ст. ВОЛИНСЬКО-ГАЛИЦЬКЕ КНЯЗІВСТВО («ДЕРЖАВА РОМАНОВИЧІВ») СЕРЕДИНИ XIII–XIV ст.

Волинь і Галичина в кінці XII – середині XIII ст. Утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»). Походи монголів на Русь. Особливості підпорядкування Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та інших князівств Русі-України Монгольській імперії (улусу Джучі / Золотій Орді). Спроби організації антимонгольської коаліції. Відновлення влади Романовичів на Волині та в Галичині. Коронування Данила Романовича. Волинь і Галичина за наступників короля Данила. «Вигасання» династії Романовичів та боротьба претендентів на її спадщину. Релігійне життя. Культура Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).

Розділ 7. РУСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ СУСІДНІХ ДЕРЖАВ (СЕРЕДИНА XIV – ПОЧАТОК XVI ст.). КРИМСЬКЕ ХАНСТВО

Інкорпорація руських земель до складу Великого князівства Литовського, Польського королівства та інших держав. Боротьба Великого князівства Литовського та Польського королівства з Тевтонським орденом. Кревська, Городельська унії та їх вплив на руську політичну еліту. Русь як окремий регіон у Польському королівстві. Луцький з'їзд монархів. Руські землі в суперництві Польщі та Литви. Київське князівство та його ліквідація. Династична ідея Руського князівства. Особливості державних устроїв Великого князівства Литовського, Польського королівства. Формування шляхетського стану. Привілеї для шляхти в Польському королівстві та привілей великого князя Казимира IV 1447 р. для землевласників Великого князівства Литовського. Права шляхти та її роль як політичного народу в становій державі. Суспільні відносини на теренах сучасної України в XIV – XV ст. Сільське господарство. Міста, магдебурзьке право. Ремесла і торгівля. Релігійне життя. Культура (політична/повсякденна) українських земель як система цінностей. Пам'ятки культури. Держава Феодоро в Криму. Утворення Кримського ханства. Суспільний устрій та культура ханства.

Розділ 8. ЗЕМЛІ УКРАЇНИ У XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

Статус українських земель у складі Польського королівства, Великого князівства Литовського, Священної Римської та Османської імперій, Великого князівства Московського/ Московського царства,

Молдавського князівства в першій половині XVI ст. Конфлікти Великого князівства Литовського з Великим князівством Московським. Реформування Польського королівства та Великого князівства Литовського (початок – 60-і рр. XVI ст.). Лівонська війна. Люблінська унія 1569 р. Устрій Речі Посполитої. Договірний характер королівської влади (особливості обрання короля та його місце в системі влади). Перші безкоролів'я як школа шляхетського самоврядування. Акт Варшавської конфедерації та «Генріхові артикули». Війни Речі Посполитої з Московським царством першої третини XVII ст. Землі Русі-України в Речі Посполитій. Суб'єктність українських воєводств та концепція Русі як третього члена Речі Посполитої. Множинні ідентичності. Соціальна структура населення українських земель у XVI – першій половині XVII ст. (стани: шляхта, міщани, духовенство, селяни). Шляхетське судочинство. II Литовський (Волинський) статут та III Литовський статут для Великого князівства Литовського. Селяни та їхнє становище: кріпацтво чи підданство? Елементи самоврядування. Міста як простір взаємодії різних станів, етнічних і релігійних груп. Господарське життя міст: цехи, торгівля. Конфесій не розмаїття. Вплив Реформації і Контрреформації на релігійну ситуацію в українських землях Речі Посполитої. Кризові явища у православній церкві в XVI ст. Православні братства. Берестейська унія як спроба реформування православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької) церкви. Відновлення православної ієрархії та реформи церкви. Книгодрукування. Освіта. Братські школи. Острозька слов'яно-греко-латинська школа. Єзуїтські колегії. Київська (Кієво-Могилянська) колегія. Містобудування, архітектура, образотворче мистецтво, література XVI – першої половини XVII ст.

Розділ 9. СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА (XVI – ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.).

Походження українського козацтва. Козацькі степові та прикордонні спільноти. Запорозька Січ. Реєстрове козацтво. Становлення козацького стану. Походи запорозьких козаків на володіння Кримського ханства та Османської імперії. Запорозько-кримський договір 1624 р. Участь запорозького та реєстрового козацтва у війнах Речі Посполитої. Козацькі повстання. Козаки в боротьбі за відновлення прав православної церкви. Ідентичність та політична культура козаків.

Розділ 10. КОЗАЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ СЕРЕДИНИ XVII СТ. І ВІЙНА ЗА СУВЕРЕНІТЕТ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ.

Передумови і причини козацької революції. Козацько-кримський союз. Події 1648 р. Події 1649 р. Зміна характеру повстання. Зборівський договір. Події 1650–1651 рр. Берестецька битва. Білоцерківський договір. Батозька битва. Жванецька облога. Зовнішня політика: у пошуку союзників (Московське

царство, Османська імперія, Молдавське князівство, Шведське королівство). Українсько-московський договір 1654 р. Гадяцька угода. Московсько-українська війна. Конотопська битва. Передумови, причини і перебіг «Руїни». Внутрішня боротьба за владу та впливи. Розкол козацької держави. Посягання Московського царства на її суверенітет. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Козацька Україна в системі міжнародних відносин.

Розділ 11. КОЗАЦЬКА УКРАЇНА (ГЕТЬМАНЩИНА) ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – КІНЦЯ XVIII СТ.

Модель і структура козацької держави: територія, устрій, військо, судочинство. Зміна політичної еліти (зі шляхетської на козацьку). Соціальні групи в середовищі козацтва. Особливості козацького господарювання. Правове і соціальне становище селянства, його категорії. Міста і їхні спільноти, практики самоврядування. Міське господарство. Етнічні та релігійні групи. Становище православної церкви та її духовенства. Правобережне козацтво. Слобідська Україна. Запорозжя (Військо Запорозьке Низове).

РОЗДІЛ 12. УКРАЇНА ТА РАНЬОМОДЕРНІ ІМПЕРІЇ XVIII СТ.

Гетьманщина в період Івана Мазепи та спроба усамостійнення. Конституція Пилипа Орлика. Нова Січ. Спроба реформування Гетьманщини за урядування Данила Апостола і Кирила Розумовського. Остаточна ліквідація Росією політичної та адміністративної автономії Гетьманщини і Слобідської України. Ліквідація Росією Запорозької Січі. Політична культура козацької старшини, «Історія русів» як її квінтесенція. Втручання Російської імперії у внутрішні справи Речі Посполитої, поступова втрата нею політичного суверенітету. Конфесійне питання як формальний привід для втручання (шляхетські конфедерації та «Коліївщина»). Гетьманщина як частина Речі Посполитої. «Перезаселення» українських земель і ліквідація правобережного козацтва. Опришківський рух. Гайдамаки. Греко-католицька церква як ресурс української ідентичності. Українські території як вузол протиріч між Російською та Османською імперіями. Становище Кримського ханства і його анексія Російською імперією. Імперська політика Росії щодо Півдня України. Становище Закарпаття. Закарпатські русини в загонах опришків і куруців. Руси-українці під владою молдавських господарів. Перший поділ Речі Посполитої як відповідь імперій на спроби модернізації держави королем Станіславом-Августом Понятовським у союзі з пореформаторськи налаштованою шляхтою. Чотирилітній сейм та спроби відновлення політичного суверенітету. Конституція 3 травня 1791 р. Еволюція Речі Посполитої: від ранньомодерної держави багатьох народів до національної Польської держави Нового часу. Змарновані сподівання: другий і третій поділи Речі Посполитої.

Зміни в приналежності західноукраїнських земель та Правобережної України. Розвиток української культури другої половини XVII – XVIII ст.

Розділ 13. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Нові російські порядки: імперське освоєння українського простору. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини. Чиновницький апарат у відносинах з центральною імперською владою і місцевим населенням. Французько-російська війна 1812 р. Та плани Наполеона I щодо Східної Європи. Українські ополченські полки в російській армії та мешканці України на боці Наполеона I в легіоні Яна Домбровського. Соціальні та економічні зміни: криза кріпосницької системи, розмивання станових перегородок. Шляхетсько-дворянська верства. Життя сільської громади. Міщани: ремісники, торговці, підприємці. Початок індустріальної революції. Нова модель соціально-економічного розвитку Півдня України. Портофранко Одеси. Початок українського національного руху («національне відродження»): козацько-старшинський етап. Асимілятори і традиціоналісти. Новгород-Сіверський гурток автономістів. Харківський осередок українського руху. Формування сучасної національної ідентичності. Нове покоління у країнських патріотів: Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко Кирило-Мефодіївське братство та ідея всеслов'янської республіки-федерації.

Нації та націоналізм у сприйнятті людей XIX століття. Політичне та етнічне розуміння нації. Соціальні та політичні рухи. Польське повстання 1830–1831 рр. і його наслідки для України. «Українське питання» в баченні російської влади й громадськості. Імперська «теорія офіційної народності» («православ'я – самодержавство – народність»). Ліквідація Грекокатолицької церкви в Російській імперії.

Розділ 14. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Адміністративно-територіальний устрій українських регіонів у складі Австрійської імперії. Соціальний та етнічний склад населення. Організація імперської влади. Реформи Марії Терезії та Йосифа II. «Освічений абсолютизм». Початки українського національного руху в Австрійській імперії. Закарпатські «будителі». Товариство галицьких греко-католицьких священників. Національна діяльність Греко-католицької церкви. Гурток «Руська трійця». Дискусія про абетку (кирилиця чи латиниця) в Галичині. «Весна народів» та суголосні їй події в Галичині, Буковині й Закарпатті в 1848–1849 рр. Скасування панщини. Перша політична організація українців – Головна Руська рада – та її національна програма. Газета «Зоря Галицька». Українці в австрійському парламенті.

Розділ 15. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст.

Повсякденне життя сільського і міського населення. Сільська та міська забудова (приватний і громадський простори). Житло і побут дворян (шляхтичів), купців, міщан, селян. Одяг. Гігієна. Емансипація селянства. Становище жінки. Умови розвитку освіти й культури в Україні. Імперська політика в галузі освіти й науки. Університети в Україні (Львівський, Харківський, Київський): освітнє, наукове, соціальне та політичне призначення. Елітарні навчальні заклади університетського типу: Кременецький лицей, Рішельєвський лицей в Одесі, Ніжинська гімназія вищих наук князя Безбородька. Інтелектуальні співтовариства. Становлення сучасної української літературної мови. «Енеїда» Івана Котляревського – перший твір нової української літератури. Націєтворча роль літературних та історичних праць. Темати та образи української романтичної літератури та історичної белетристики. Тарас Шевченко і його «Кобзар». Музика, театр, образотворче мистецтво та архітектура у світлі культурно-мистецьких течій к ласицизму і романтизму та розвитку національного руху. Національно-культурне життя поляків, росіян, євреїв, німців, кримських татар на теренах України. Єврейські «штетли».

Розділ 16. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНИ ХІХ ст.

Україна в контексті міжнародних політичних подій середини ХІХ ст. Східна (Кримська) війна 1853–1856 рр. як поштовх до реформ у Російській імперії. Українці у Східній (Кримській) війні. Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х рр. Модернізація промисловості й сільського господарства. Торгівля. Втягнення підприємств України в імперський ринок. Урбанізація. Будівельна лихоманка. Зміни в транспортному сполученні: пароплавні компанії і розбудова залізничної мережі. Зміни в соціальній структурі населення. Становлення української інтелігенції. Розширення сфери застосування найманої праці. Формування робітництва. Труднощі адаптації селян до міських умов життя. Українські підприємці. Взаємини між підприємцями і найманими робітниками. Український національний рух: академічно-громадівський етап. Хлопоманія громадівський рух. Київська громада. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. «Братство (Братерство) тарасівців». Ідейні основи українського руху: Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху: Валуєвський циркуляр і Емський указ. Польський, єврейський та кримськотатарський рухи в Україні. Польське повстання 1863–1864 рр. та його наслідки для поляків і українців. Громадсько-політичне та

культурне життя єврейського населення. Сіонізм. Кримськотатарське національне відродження.

Розділ 17. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРЩИНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Зміни в політичному становищі західноукраїнських регіонів у зв'язку з перетворенням Австрійської імперії на Австро-Угорську, запровадженням конституційно-парламентського устрою та децентралізацією. «Українське питання» в політиці австрійської влади. Національно-політичні й культурні течії в українському русі Галичини і Буковини: русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»). Гасло «органічної праці». Налагодження контактів Київської громади з галицькими народовцями. Зародження ідеї «соборної України». Радикальний рух у Галичині. Зростання української політичної активності. Українсько-польське суперництво в Галичині. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні. Народовська політика «нової ери». Утворення політичних товариств і політичних партій. Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів. По-реформені (після скасування панщини в 1848 р.) зміни в становищі селянства. Нафтова промисловість Дрогобиччини. Кооперативний рух. Трудова еміграція.

Розділ 18. УКРАЇНА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Населення України на початку ХХ ст. Індустріальна модернізація. Міста як осередки великого підприємництва, торгівлі та фінансів. Економічна криза 1900–1903 рр. Розвиток монополій. Регіональна спеціалізація промисловості й сільського господарства. Проведення в Україні столипінської аграрної реформи. Переселенські рухи. Український національний рух: політичний етап. Радикалізація руху. Автономістська й самостійницька течії в національному русі. Розбудова політичних партій. Утворення національних організацій культурно-освітнього та військово-спортивного спрямування. «Націоналізація» селянства. Консолідація української нації. Українці в Російській революції 1905–1907 рр. Боротьба українців за реформу виборчої системи в Австро-Угорській імперії. Українське представництво в російській Державній думі та австрійських парламентських установах – Галицькому сеймі і Державній раді. Український національний рух і його опоненти в умовах пореволюційної (стопіпінської) реакції 1907–1914 рр. Товариство українських поступовців. Посилення імперського тиску з боку російської влади. Діяльність чорносотенців. Антиєврейські погроми. «Справа Бейліса». Посилення соціальної і політичної напруженості.

Розділ 19. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В СЕРЕДИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Повсякдення села та міста. Громада як форма організації сільського населення, відмінність української сільської громади від російської общини. Заняття та умови праці селян і містян. Дозвілля й розваги. Зовнішній вигляд мешканців села і міста. Етнічне й конфесійне розмаїття міського населення. Урізноманітнення форм і напрямів освіти: гімназій на освіта, поява навчальних закладів технічного профілю, приватні навчальні заклади. Боротьба за створення українського університету у Львові. Розвиток наукових досліджень. Наукові товариства. Реалізм другої половини ХІХ ст. як світоглядна і культурно-мистецька течія. Український модерн і ранній модернізм (авангардизм) зламу ХІХ–ХХ ст. у літературі, образотворчому мистецтві, архітектурі. Поява будівель громадського призначення: вокзали, криті ринки, театри. Меценатство. Участь церкви (релігійних організацій) і духівництва у формуванні основ новочасного українського суспільства. Розширення просторів світського життя (секуляризація). Зміни в поглядах на становище жінки. Опіка над здоров'ям і медичні служби. Зміни у світосприйнятті та відчутті людиною простору. Поява нових видів транспорту (потяги, трамваї, автомобілі), засобів спілкування (телеграф, телефон) та поширення інформації (преса). Облаштування громадського простору (брукування, освітлення вулиць тощо). Нові види мистецтва (фотографія і кінематограф).

4. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бандровський О.Г., Власов В.С. Всесвітня історія. Історія України (Інтегрований курс). Підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Бандровський О.Г., Власов В.С. – К.: Генеза, 2019. – 224 с.

2. Сорочинська Н., Мартинюк О. Всесвітня історія. Історія України (Інтегрований курс). Підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Сорочинська Н., Мартинюк О. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 224 с.

3. Щупак І. Я. Історія України. Всесвітня історія : підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти / І. Я. Щупак, О. В. Бурлака, Н. С. Власова, І. О. Піскарьова. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2023. — 256 с.

4. Власов В. С. Історія України: підручник для 7 класу закладів загальної

середньої освіти / В. С. Власов, О. Є. Панарін, Ю. А. Топольницька. - Київ : Літера ЛТД, 2020. – 176 с.

5. Дрібниця В. О. та ін. Історія України : підруч. для 7 кл. закладів загальної

середньої освіти / В. О. Дрібниця, І. Я. Щупак, О. В. Бурлака, І. О. Піскарьова. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. — 176 с.

5. Гісем О. В. Історія України : підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2021. — 192 с.

6. Щупак І. Я. та ін. Історія України : підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / І. Я. Щупак, Б. В. Черкас, О. В. Бурлака, Н. С. Власова, К. Ю. Галушко, В. О. Кронгауз, І. О. Піскарьова, Д. О. Секиринський. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. — 224 с.

7. Власов В. С. Історія України : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / В. С. Власов, О. Є. Панарін, Ю. А. Топольницька. – Київ : Літера ЛТД, 2021. – 256 с.

8. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Історія України : підруч. для 9 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2022. — 214 с.

9. Власов В. С. Історія України : підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В. С. Власов. – Київ : Літера ЛТД, 2017. – 304 с.

10. Щупак І. Я. та ін. Історія України : підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / І. Я. Щупак, І. Б. Гирич, Ф. Г. Турченко, В. М. Мороко, О. В. Бурлака, Н. С. Власова, Д. О. Секиринський, Є. А. Вradій, К. Ю. Галушко, С. В. Громенко, В. О. Кронгауз, І. О. Піскарьова, А. Л. Посунько, О. А. Репан, Б. В. Черкас. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. – 370 с.

11. Пометун О. І. Історія України : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, І. І. Смагін. — К. : УОВЦ «Оріон», 2017. — 288 с.

12. Історія України: підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл / І.О. Бурнейко, Г.М. Хлібовська, М.Є. Крижановська, О.В. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2017. – 296 с.

13. Історія України: підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл / О.К. Струкевич. – К. : Грамота, 2017. – 240 с.
14. Короткий курс історії України. / О. Палій. – К. : А-ба-ба-га-ла-мага, 2023. – 464 с.
15. Від трипільців до кіборгів: Коротка історія України. / Ю. Мицик, О. Бажан. – К. : Кліо, 2022. – 688 с.
16. Історія України : підручник / В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко та ін. ; за ред. В.А. Качкана. — 2-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2018. — 360 с.